

Chiến lược với Trung Quốc của chính quyền Tổng thống Joe Biden hiện nay

Phạm Phương Hà^(*)

Tóm tắt: Dưới thời chính quyền Donald Trump, chính sách của Mỹ đối với Trung Quốc đã có những thay đổi sâu sắc khi Mỹ coi Trung Quốc là “đối thủ cạnh tranh chiến lược hàng đầu”, mối đe dọa đối với trật tự quốc tế, đồng thời cũng là mối đe dọa nước ngoài lớn nhất đối với Mỹ. Tổng thống kế nhiệm - Joe Biden tuy có quan điểm ít cực đoan hơn, song về cơ bản vẫn giữ những chính sách quan trọng từ thời ông D. Trump và mở rộng thành những chiến lược cụ thể. Bài viết trình bày cách tiếp cận mới của chính quyền Biden đối với Trung Quốc cùng những chính sách chiến lược mà Mỹ đang và sẽ triển khai trong thời gian tới.

Từ khóa: Mỹ, Trung Quốc, Joe Biden, Chính sách chiến lược

Abstract: Under Donald Trump's administration, the U.S. policy toward China undergoes profound changes as the U.S. considers China a “top strategic competitor”, a threat to the international security, and also the biggest foreign threat to America. The next President - Joe Biden, regardless of his less extreme perspectives, still basically maintains important policies from the Trump's era and develops them into specific strategies. The article presents the Joe Biden administration's late approach to China, and the strategic policies that the U.S. has been and will be implementing in the near future.

Keyword: United States, China, Joe Biden, Strategy

Mở đầu

Sau hơn một tháng kể từ ngày nhậm chức, ngày 03/3/2021 Tổng thống thứ 46 của Mỹ - Joe Biden đã công bố “Tài liệu định hướng Chiến lược an ninh quốc gia tạm thời”¹, trong đó ông đề xuất chiến lược cốt lõi: Hoa Kỳ phải làm mới lợi thế lâu dài để có thể ứng phó với những thách thức

hiện nay, xây dựng lại nền tảng kinh tế tốt hơn, giành lại vị trí trong các tổ chức quốc tế, nâng cao các giá trị tự thân; hiện đại hóa năng lực quân sự, dẫn đầu bằng ngoại giao, hồi sinh mạng lưới liên minh và quan hệ đối tác mà không quốc gia nào có được. Các ưu tiên an ninh quốc gia gồm: Bảo vệ và duy trì các nguồn sức mạnh cơ bản (nhân dân, kinh tế, quốc phòng và dân chủ tại Mỹ); thúc đẩy phân bổ quyền lực để răn đe và ngăn chặn kẻ thù đe dọa trực tiếp nước Mỹ và các đồng minh, ngăn cản việc tiếp cận các khu vực chung toàn cầu hoặc thống trị các khu vực quan trọng; dẫn dắt và duy trì một hệ thống quốc tế ổn định và cởi mở.

^(*) ThS., Viện Thông tin khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;
Email: Rikapham@gmail.com

¹ Xem: The White House (2021), *Interim national security strategic guidance*, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>, truy cập ngày 02/10/2022 .

Tài liệu định hướng này còn nhấn mạnh: nước Mỹ phải đối mặt với thực tế rằng sự phân bổ quyền lực trên toàn thế giới đang thay đổi, tạo ra các mối đe dọa mới. Đặc biệt, Trung Quốc đã nhanh chóng trở nên quyết đoán hơn. Quốc gia này là đối thủ cạnh tranh duy nhất có khả năng kết hợp sức mạnh kinh tế, ngoại giao, quân sự, và công nghệ để tạo ra thách thức lâu dài đối với một hệ thống quốc tế ổn định và cởi mở (Xem: The White House, 2021).

Đối mặt với một thách thức toàn diện từ Trung Quốc, theo tinh thần của “Tài liệu định hướng Chiến lược an ninh quốc gia tạm thời” và một số văn bản đã công bố trước đó¹, chính quyền Biden đã có sự điều chỉnh cả về chính sách đối nội lẫn đối ngoại thông qua “Tuyên bố Chính sách mới của Mỹ đối với Trung Quốc”² công bố vào tháng 5/2022. Về mặt quan điểm, cuộc cạnh tranh giữa Mỹ với Trung Quốc không chỉ đơn thuần là tranh giành quyền lực, mà là sự cạnh tranh giữa hai hệ thống kinh tế và chính trị khác nhau cơ bản, giữa hai tầm nhìn về trật tự quốc tế. Trái ngược với cách tiếp cận theo chủ nghĩa dân tộc của ông D. Trump, chính quyền Biden nhấn mạnh sẽ hợp tác nhiều hơn với các đồng minh, đồng thời kiên quyết bảo vệ trật tự quốc tế.

1. Cách tiếp cận mới của chính quyền Biden đối với Trung Quốc

Tháng 5/2022, trong bài phát biểu tại Đại học George Washington ở thủ đô Washington D.C, Ngoại trưởng Mỹ Antony Blinken đã đưa ra Tuyên bố Chính sách

mới của Mỹ đối với Trung Quốc. Đây là lần đầu tiên chính quyền Biden đưa ra một chính sách riêng về quốc gia này. Chính sách được xây dựng trên ba cơ sở: *Thứ nhất*, tình hình thế giới có nhiều biến đổi trong hai năm qua do dịch Covid-19, mức độ phục hồi từ các cú sốc kinh tế, gián đoạn chuỗi cung ứng, khủng hoảng nợ, vấn đề năng lượng, biến đổi khí hậu và các xung đột làm xói mòn trật tự quốc tế. Những biến đổi này đặt ra nhu cầu hợp tác, đòi hỏi Mỹ phải đưa ngoại giao trở lại vị trí trung tâm trong chính sách đối ngoại của mình, nhất là trong quan hệ với Trung Quốc. *Thứ hai*, Mỹ coi Trung Quốc là “thách thức dài hạn, nghiêm trọng nhất đối với trật tự quốc tế”, và “Trung Quốc là quốc gia duy nhất vừa có mưu đồ định hình lại trật tự quốc tế, vừa ngày càng có nhiều sức mạnh kinh tế, ngoại giao, quân sự và công nghệ để làm điều đó”. Điển hình là việc thúc đẩy các tuyên bố hàng hải bất hợp pháp ở biển Đông; tránh né hoặc phá vỡ các quy tắc thương mại gây tổn hại cho người lao động và các doanh nghiệp ở Mỹ cũng như trên toàn thế giới. *Thứ ba*, Trung Quốc là nền kinh tế lớn thứ hai toàn cầu, nơi đặt trụ sở chính của một số tập đoàn công nghệ lớn nhất thế giới, có lực lượng quân sự hiện đại hóa..., những nguồn lực này mang đến vai trò to lớn có tính quyết định của Trung Quốc trong việc giải quyết các thách thức an ninh chung, đặc biệt là an ninh phi truyền thống (Xem: United States Department Of State, 2022).

Trên cơ sở đó, Mỹ đưa ra nguyên tắc “3 không và 2 có” trong cách tiếp cận đối với Trung Quốc. Mỹ sẽ: không hướng tới xung đột với Trung Quốc hay một cuộc Chiến tranh Lạnh mới; không tìm cách ngăn cản vai trò là một cường quốc lớn của Trung Quốc hay ngăn cản bất cứ quốc gia nào phát triển kinh tế hoặc thúc đẩy lợi ích của người dân. Nhưng, Mỹ cũng không thể trông chờ

¹ Xem thêm: The White House (2021a), *Indo Pacific Strategy of the United States*, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/02/U.S.-Indo-Pacific-Strategy.pdf>, truy cập ngày 10/9/2022.

² Xem: *The Administration's Approach to the People's Republic of China*, <https://www.state.gov/the-administrations-approach-to-the-peoples-republic-of-china/>, truy cập ngày 02/10/2022.

Bắc Kinh tự nguyện thay đổi đường lối. Tuy nhiên, Mỹ sẽ: đặt ngoại giao lên hàng đầu và sẵn sàng đối thoại, hợp tác với Trung Quốc ở một số lĩnh vực có chung lợi ích, đặc biệt ở những lĩnh vực xuyên quốc gia; định hình một môi trường chiến lược xung quanh Bắc Kinh để thúc đẩy tầm nhìn về một hệ thống quốc tế cởi mở và bao trùm (Đỗ Hoàng, 2022). Có thể hiểu, chiến lược mới của Mỹ đối với Trung Quốc thể hiện rằng, Mỹ sẽ kiên quyết bảo vệ trật tự quốc tế.

Trong bài phát biểu tại Đại học George Washington, Ngoại trưởng Mỹ Blinken đã trình bày chiến lược của chính quyền Tổng thống J. Biden đối với Trung Quốc, trong đó ông Blinken phác thảo cách tiếp cận của Washington là “đầu tư, liên kết, cạnh tranh”, đồng thời nhấn mạnh Mỹ không tìm kiếm xung đột với Trung Quốc, song Mỹ sẵn sàng bảo vệ các lợi ích của mình (Xem: United States Department Of State, 2022). Cụ thể:

- Về *đầu tư*, chính quyền Biden đang đầu tư mạnh mẽ vào các nguồn sức mạnh quốc gia cốt lõi của Mỹ - khởi đầu với một chiến lược công nghiệp hiện đại nhằm duy trì và mở rộng ảnh hưởng kinh tế và công nghệ của Mỹ, làm cho nền kinh tế và chuỗi cung ứng của Mỹ trở nên linh hoạt hơn, mài giũa lợi thế cạnh tranh của Mỹ. Đồng thời, Chính phủ Mỹ cũng lên kế hoạch đầu tư hiện đại hóa cơ sở hạ tầng; đầu tư cho giáo dục và nâng cao chất lượng đội ngũ lao động; đầu tư cho công tác nghiên cứu, phát triển các ngành sản xuất công nghệ cao, công nghệ sáng tạo như trí tuệ nhân tạo, công nghệ sinh học và điện toán lượng tử... Cụ thể, tháng 11/2021, Tổng thống J. Biden đã phê duyệt khoản đầu tư cơ sở hạ tầng lớn nhất trong lịch sử nước Mỹ trị giá 1.200 tỷ USD nhằm hiện đại hóa đường cao tốc, cảng, sân bay, đường sắt để đưa hàng hóa ra thị trường nhanh hơn, tăng năng suất,

thu hút nhiều doanh nghiệp cũng như nhiều việc làm hơn đến nước Mỹ (Bình Nguyên, 2022). Gần đây, ngày 09/8/2022, trong nỗ lực thúc đẩy ngành công nghiệp bán dẫn trong nước, giải quyết tình trạng thiếu chip máy tính kéo dài và giảm phụ thuộc vào các quốc gia khác, đặc biệt là Trung Quốc, Tổng thống J. Biden đã ký ban hành Đạo luật Chip và khoa học (CHIPS and Science Act), cam kết dành 280 tỷ USD nhằm thúc đẩy sản xuất công nghệ cao trong nước, trong đó sẽ trợ cấp 52,7 tỷ USD cho nền công nghiệp sản xuất và nghiên cứu chất bán dẫn của Mỹ. Đạo luật cũng bao gồm khoản hoàn thuế đầu tư 25% cho các nhà máy sản xuất chip, ước tính trị giá 24 tỷ USD. Khoản tiền còn lại sẽ được sử dụng trong 10 năm tới để thúc đẩy hoạt động nghiên cứu khoa học của Mỹ nhằm cạnh tranh tốt hơn với Trung Quốc trong lĩnh vực khoa học công nghệ (Phạm Huân, 2022). Tổng thống J. Biden khẳng định: “Tương lai sẽ được tạo ra ở Mỹ”, đồng thời cho rằng “Đạo luật sẽ giúp nước Mỹ giành thắng lợi trong cuộc cạnh tranh về kinh tế trong thế kỷ XXI” (Theo: H. Hà, 2022).

- Về *liên kết*, chính quyền Biden đã nỗ lực hồi sinh các mạng lưới liên minh và quan hệ đối tác của Mỹ cũng như tham gia trở lại các thể chế quốc tế. Đồng thời, Mỹ còn thiết lập các liên minh mới để đáp ứng nhu cầu của đất nước và đối đầu với các thử thách trong thế kỷ mới. Tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, khu vực trọng tâm trong chính sách đối ngoại của Tổng thống J. Biden, Mỹ khẳng định chia sẻ tầm nhìn cùng các nước trong khu vực về một khu vực tự do và cởi mở, nơi các quy tắc được xây dựng minh bạch và áp dụng công bằng, nơi các quốc gia có quyền tự do quyết định trên cơ sở chủ quyền của mình và là nơi hàng hóa, ý tưởng và con người được tự do di chuyển. Những ưu tiên này đã được

Tổng thống J. Biden củng cố trong chuyến công du tới hai nước trong khu vực Đông Bắc Á là Hàn Quốc và Nhật Bản. Chuyến đi còn giúp Tổng thống J. Biden tái khẳng định tầm quan trọng của các liên minh an ninh then chốt, đồng thời làm sâu sắc hơn mối quan hệ hợp tác kinh tế và công nghệ với cả hai quốc gia này. Bên cạnh đó, Mỹ cũng sẽ tiếp tục củng cố các mối quan hệ đối tác hiện có. Chẳng hạn như việc tham gia hội nghị cấp cao của lãnh đạo các nước Bộ tứ¹ của Tổng thống J. Biden; tăng cường quan hệ với Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) thông qua Hội nghị cấp cao đặc biệt Mỹ - ASEAN vào tháng 5/2022; tăng cường hòa bình ổn định ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương với Hiệp định an ninh ba bên giữa Mỹ, Anh và Úc (AUKUS)²; đi đầu trong Sáng kiến Khuôn khổ kinh tế Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương vì thịnh vượng (IPEF) với mục tiêu giải quyết các vấn đề mới như nền kinh tế kỹ thuật số, chuỗi cung ứng, năng lượng sạch, cơ sở hạ tầng và tham nhũng.

Trong thời gian dịch Covid-19 bùng phát mạnh, Mỹ đã hỗ trợ các quốc gia trong khu vực và trên thế giới thông qua hình thức tặng hơn 540 triệu liều vaccine phòng Covid-19 không kèm điều kiện chính trị, con số này sau đó đã lên đến 1,2 tỷ liều trên toàn thế giới. Hoạt động ngoại giao vaccine của Mỹ đã giúp liên kết của Mỹ và các đối

tác trên khắp khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương trở nên bền chặt hơn và tiến tới những mục tiêu chung mà Mỹ và các quốc gia trong khu vực cùng thống nhất. Bên cạnh đó, Mỹ cũng tăng cường liên kết với các nước thuộc khu vực Đại Tây Dương. Năm 2021, Mỹ đã thành lập Hội đồng Thương mại và Công nghệ Mỹ - Liên minh Châu Âu (EU - US Trade and Technology Council - CCT), tập hợp gần 50% GDP của thế giới. Mỹ đã đàm phán với Ủy ban châu Âu về các tiêu chuẩn công nghệ mới, phối hợp sàng lọc đầu tư và kiểm soát xuất khẩu, củng cố chuỗi cung ứng, thúc đẩy công nghệ xanh, cải thiện an ninh lương thực và cơ sở hạ tầng kỹ thuật số ở các nước đang phát triển. Tương tự, Mỹ cũng phối hợp với EU để cùng hướng tới một tầm nhìn chung về các tiêu chuẩn khí hậu cao hơn, bảo vệ người lao động và các ngành công nghiệp trước những tác động có chủ ý của Trung Quốc nhằm bóp méo thị trường theo hướng có lợi cho nước này. Ngoài ra, Mỹ cố gắng khôi phục mối quan hệ với các nhóm đối tác truyền thống như G7, G20, NATO thông qua tăng cường hợp tác, đồng thời cùng tìm giải pháp nhằm giải quyết những thách thức mà Trung Quốc đặt ra. Một lĩnh vực liên kết khác Mỹ đặt ra cùng các đồng minh là vấn đề nhân quyền ở Trung Quốc. Kêu gọi đứng lên vì hòa bình, an ninh và nhân phẩm, Mỹ tuyên bố sát cánh cùng các quốc gia trên thế giới chống lại các vấn đề liên quan đến nhóm người thiểu số sắc tộc và tôn giáo ở Tân Cương và Tây Tạng, cũng như vấn đề đàn áp tự do ở Hồng Kông (Xem: United States Department Of State, 2022).

- Về *cạnh tranh*, Ngoại trưởng Mỹ Blinken đánh giá việc gia tăng đầu tư trong nước và tăng cường liên minh với đối tác, đồng minh giúp Mỹ cạnh tranh với Trung Quốc trong các lĩnh vực quan trọng. Mỹ sẽ đưa ra những biện pháp mới và mạnh mẽ

¹ Đối thoại Tứ giác An ninh (hay còn gọi là Bộ tứ Quad) là diễn đàn chiến lược không chính thức giữa Ấn Độ, Mỹ, Nhật Bản và Úc, được duy trì bằng các hội nghị thượng đỉnh bán thường xuyên, trao đổi thông tin và diễn tập quân sự giữa các quốc gia.

² Chữ viết tắt của các nước thành viên: Australia, United Kingdom, United States. Ngày 15/9/2021, Tổng thống Mỹ J. Biden, Thủ tướng Anh Boris Johnson và Thủ tướng Úc Scott Morrison đã chính thức công bố hợp tác an ninh ba bên mang tên AUKUS với sáng kiến chính là cung cấp hạm đội tàu ngầm năng lượng hạt nhân cho Úc.

nhằm kiểm soát xuất khẩu, ngăn Bắc Kinh tiếp cận các công nghệ mới, dữ liệu nhạy cảm. Ngoài ra, Mỹ cũng kiên quyết chống lại các hành vi phá giá, thao túng thị trường, đồng thời cải thiện an ninh chuỗi cung ứng, nhất là trong những lĩnh vực nhạy cảm như dược phẩm và khoáng sản quan trọng để không phụ thuộc vào bất kỳ nhà cung cấp nào, phối hợp cùng đồng minh chống lại các hành vi đe dọa, cưỡng ép về kinh tế (Thanh Tuấn, 2022). Trong khía cạnh quân sự, Bộ Quốc phòng Mỹ coi Trung Quốc là thách thức ngày càng lớn, do đó duy trì sự đề phòng. Tuy nhiên, Mỹ sẽ tìm cách duy trì hòa bình thông qua cách tiếp cận mới của Chính sách “ngăn chặn tích hợp” - được coi là hòn đá tảng của quốc phòng Mỹ trong bối cảnh mới. Chính sách nhằm thu hút các đồng minh và đối tác cùng tham gia; trên các lĩnh vực thông thường, hạt nhân, không gian và thông tin, dựa trên các thế mạnh đang được tăng cường của Mỹ về kinh tế, công nghệ, ngoại giao. Đồng thời, chính quyền Biden sẽ tập trung đầu tư vào hệ thống quân sự phi đối xứng có tầm xa hơn, khó tìm hơn và dễ di chuyển hơn; đa dạng hóa lực lượng; đồng thời chống lại các yêu sách phi pháp của Trung Quốc tại biển Đông (United States Department Of State, 2022).

Về vấn đề Đài Loan, Mỹ tuyên bố cách tiếp cận của Mỹ nhất quán từ nhiều thập kỷ trước và không hề có sự thay đổi. Mỹ vẫn cam kết với chính sách “một Trung Quốc”, được hướng dẫn bởi Đạo luật quan hệ Đài Loan, 3 tuyên bố chung, 6 đảm bảo, không ủng hộ Đài Loan độc lập và hy vọng những khác biệt ở khu vực này sẽ được giải quyết bằng các biện pháp hòa bình. Ngược lại, Mỹ chỉ trích phía Bắc Kinh đã thực hiện những hành động cưỡng ép đe dọa đến hòa bình và ổn định của eo biển Đài Loan (United States Department Of State, 2022).

Mới đây, ngày 12/10/2022, Nhà Trắng đã công bố Chiến lược An ninh quốc gia¹, trong đó nhấn mạnh Mỹ vẫn tập trung củng cố và tăng cường sức mạnh, vị trí lãnh đạo toàn cầu của mình, đồng thời ngăn chặn và kiểm chế các đối thủ khác, đặc biệt là Trung Quốc và Nga. Chiến lược mới này chỉ ra Trung Quốc và Nga đang đặt ra những thách thức khác nhau, trong đó Trung Quốc vẫn là thách thức lớn nhất đối với Mỹ.

2. Những điểm khác biệt trong chiến lược của chính quyền Tổng thống Joe Biden so với chính quyền Tổng thống tiền nhiệm Donald Trump

Trước khi ông J. Biden chính thức nhậm chức Tổng thống Mỹ, nhiều phán đoán rằng một người xuất thân từ Đảng Dân chủ sẽ có cách tiếp cận ít đối đầu với Bắc Kinh hơn so với Tổng thống tiền nhiệm D. Trump. Tuy nhiên, trên thực tế, sau khi tiếp quản quyền lãnh đạo nước Mỹ vào ngày 20/01/2021, các chính sách của Tổng thống J. Biden mang tính kế tục hơn là thay đổi so với chính quyền Trump. Điều này thể hiện qua việc chính quyền Biden tiếp tục duy trì các chính sách cứng rắn từ thời ông D. Trump như giữ nguyên hàng rào thuế quan với Trung Quốc, hợp tác mở rộng trong Bộ tứ, thực hiện các cuộc tuần tra hàng hải ở biển Đông và hỗ trợ ngoại giao cho Đài Loan.

Bên cạnh đó, xem xét kỹ hơn, có thể thấy những khác biệt quan trọng giữa đánh giá của chính quyền Trump và chính quyền Biden về thách thức Trung Quốc và các chính sách được xây dựng từ đánh giá đó. Có một nghịch lý là, chính sách Trung Quốc của ông J. Biden dựa trên đánh giá rằng mỗi

¹ Xem: The White House (2021b), *National security strategy*, October 2022, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>, truy cập ngày 24/10/2022.

đe dọa Trung Quốc ít nguy cấp so với đánh giá của ông D. Trump nhưng chính quyền Biden lại theo đuổi nó với sự nghiêm túc vào chiều sâu chiến lược (Nathan, 2022). Điều này được thể hiện ở một số điểm sau:

Thứ nhất, về nhận thức, chính quyền Biden đẩy mạnh hơn cạnh tranh chiến lược đối với Trung Quốc. Nếu người tiền nhiệm coi Trung Quốc là “đối thủ cạnh tranh chiến lược hàng đầu” đối với lợi ích, an ninh quốc gia của Mỹ và đối với trật tự thế giới thì Tổng thống J. Biden xác định Trung Quốc là “đối thủ cạnh tranh nghiêm trọng nhất” có khả năng kết hợp kinh tế, ngoại giao, quân sự và sức mạnh công nghệ để thay đổi trật tự quốc tế, và Trung Quốc chính là “thử thách địa chính trị lớn nhất trong thế kỷ XXI”, đồng thời tuyên bố triển khai cạnh tranh cao nhất với Trung Quốc.

Thứ hai, về định hướng, các chính sách đối ngoại của chính quyền Biden coi “ngoại giao” là công cụ đầu tiên khi đối mặt với Trung Quốc. Nguyên tắc trong chính sách đối ngoại của chính quyền Trump là hướng đến lợi ích, phát động chiến tranh thương mại chống lại nhiều quốc gia trong đó có Trung Quốc và EU, “ngoại giao” chỉ được ông D. Trump nhắc đến như một nỗ lực không thành công vì Trung Quốc đã “không thành thật”. Về triển khai, chính quyền Biden rất coi trọng việc củng cố quan hệ với các đồng minh, tìm cách xây dựng lại vai trò lãnh đạo toàn cầu của Mỹ, tăng cường hợp tác, thúc đẩy các mạng lưới đồng minh với mục tiêu là “định hình môi trường chiến lược mà Trung Quốc hoạt động, xây dựng cán cân ảnh hưởng trên thế giới có lợi tối đa cho Mỹ, các đồng minh và đối tác, cũng như các lợi ích và giá trị chung của Mỹ và các nước khác” (The White House, 2022 a). Trong chính sách mới của ông J. Biden, vai trò của Bộ tứ hay khối ASEAN được coi trọng. Điều này không hề xuất hiện trong

Chiến lược An ninh quốc gia năm 2017 của ông D. Trump. Bên cạnh việc duy trì và mở rộng chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của người tiền nhiệm, Tổng thống J. Biden còn mở rộng lĩnh vực cạnh tranh sang ngoại giao và giá trị ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương bằng các sáng kiến như IPEF và thiết lập AUKUS, nhấn mạnh vai trò của đối tác thay vì của riêng Mỹ.

Thứ ba, tuy cạnh tranh và đối đầu gay gắt song cũng không loại trừ “hợp tác khi có thể”. Chính quyền Biden vẫn theo đuổi hợp tác với Trung Quốc trong các vấn đề toàn cầu như biến đổi khí hậu (điều hoàn toàn không xuất hiện dưới thời Tổng thống D. Trump), kiểm soát vũ khí hạt nhân, ngăn chặn sự lây lan của dịch Covid-19, phòng, chống buôn bán ma túy và đảm bảo an ninh lương thực toàn cầu.

Chính sách mới cũng không mang màu sắc thực dụng “một đổi một” như thời chính quyền Trump mà khéo léo hơn. Ngoại trưởng Mỹ Blinken nhấn mạnh, Mỹ không để gây tổn hại ngoài ý muốn cho đối tác hay ép doanh nghiệp Mỹ phải quay về sản xuất trong nước. Ông cũng liên tục “lấy lòng” người dân Trung Quốc khi: i) khen ngợi người dân và doanh nghiệp Trung Quốc là động lực phát triển; ii) phê phán bạo lực nhằm vào người gốc Hoa tại Mỹ; iii) nhấn mạnh tầm quan trọng của hàng triệu sinh viên Trung Quốc tại Mỹ (Chính sách cũ cũng nhắc đến sinh viên Trung Quốc nhưng tập trung vào “ý đồ xấu” của các sinh viên) (Đỗ Hoàng, 2022).

3. Kết luận

Chiến lược mới của Tổng thống Mỹ J. Biden đối với Trung Quốc đánh dấu giai đoạn cạnh tranh toàn diện hơn của quốc gia này. Dù có những điều chỉnh chính sách so với người tiền nhiệm D. Trump, song chính quyền Biden vẫn coi Trung Quốc là đối thủ chính, thách thức sức mạnh, ảnh hưởng lợi

ích và làm tổn hại đến an ninh cũng như thịnh vượng của Mỹ.

Các chính sách mới của chính quyền Biden đối với Trung Quốc có khiến Trung Quốc rút khỏi cuộc cạnh tranh với Mỹ hay khoét sâu thêm vào mối quan hệ vốn đã căng thẳng giữa hai cường quốc sẽ còn là một ẩn số rất lớn. Tuy nhiên, phần lớn đánh giá chỉ ra rằng ở thời điểm này người Mỹ muốn kịch bản thứ nhất xảy ra. Cụ thể hơn, họ sẽ muốn gây sức ép trực tiếp và gián tiếp lên toàn bộ hệ thống chính trị của Trung Quốc ở mọi lúc và mọi nơi có thể để khiến hệ thống đó sụp đổ hoặc suy yếu tới mức Bắc Kinh buộc phải “vẫy cờ trắng”, rút lui khỏi cuộc cạnh tranh với Mỹ. Cho dù Trung Quốc sẽ có những động thái đáp trả cụ thể như thế nào đối với các chính sách mới của Mỹ, thì tất cả những tác động qua lại giữa hai cường quốc này đều sẽ đem đến những ảnh hưởng lớn về địa chính trị, kinh tế, an ninh ở nhiều khu vực trên thế giới □

Tài liệu tham khảo

1. H. Hà (2022), “Tổng thống Mỹ ký dự luật thúc đẩy sản xuất chất bán dẫn”, *Báo điện tử Đảng Cộng sản* ngày 10/8/2022, <https://dangcongsan.vn/the-gioi/tin-tuc/tong-thong-my-ky-du-luat-thuc-day-san-xuat-chat-ban-dan-617132.html>, truy cập ngày 07/10/2022.
2. Đỗ Hoàng (2022), *Cách tiếp cận Trung Quốc mới của chính quyền Biden: tiếp nối và điều chỉnh*, <https://nghiencuubiendong.vn/cach-tiep-can-trung-quoc-moi-cua-chinh-quyen-biden-tiep-noi-va-dieu-chinh.56167.anews>, truy cập ngày 06/10/2022.
3. Phạm Huân (2022), “Mỹ đầu tư 280 tỷ USD nhằm thúc đẩy sản xuất chip bán dẫn trong nước”, *VOV*, <https://vov.vn/cong-nghe/tin-cong-nghe/my-dau-tu-280-ty-usd-nham-thuc-day-san-xuat-chip-ban-dan-trong-nuoc-post962279.vov>, truy cập ngày 07/10/2022.
4. Nathan, Andrew J. (2022), “What exactly is America’s China policy?”, *Foreign Policy* April 14, 2022, <https://foreignpolicy.com/2022/04/14/us-china-biden-strategy-geopolitics/>, truy cập ngày 07/10/2022.
5. Bình Nguyên (2022), “Nước Mỹ đầu tư lớn cho cơ sở hạ tầng”, *Báo Quân đội nhân dân* ngày 06/11/2021, <https://www.qdnd.vn/quoc-te/binh-luan/nuoc-my-dau-tu-lon-cho-co-so-ha-tang-676633>, truy cập ngày 07/10/2022.
6. United States Department Of State (2022), *The Administration’s approach to the People’s Republic of China*, <https://www.state.gov/the-administrations-approach-to-the-peoples-republic-of-china/>, truy cập ngày 02/10/2022.
7. The White House (2021), *Interim national security strategic guidance*, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>, truy cập ngày 16/10/2022.
8. The White House (2022 a), *Indo Pacific Strategy of the United States*, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/02/U.S.-Indo-Pacific-Strategy.pdf>, truy cập ngày 10/9/2022.
9. The White House (2021 b), *National security strategy*, October 2022, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>, truy cập ngày 24/10/2022.
10. Thanh Tuấn (2022), “Nội dung chính trong chiến lược mới của Mỹ với Trung Quốc”, *Báo Tin tức* ngày 28/5/2022, <https://baotintuc.vn/the-gioi/noi-dung-chinh-trong-chien-luoc-moi-cua-my-voi-trung-quoc-20220527114313002.htm>, truy cập ngày 06/10/2022.